

EDINOST

Glasiló Slovenskega političnega društva za Primorsko

SV odnosi je mož.

EDINOST izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsa leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opremlitvi, in v tiskarnah v Trstu po 5 kr., v Berlinu in v Ajdovščini po 6 kr. — Korošine, reklamacije in inserate prejema Opremlitvi, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Val dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslatnice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Hrvatsko prašanje.

(Dalje in konec.)

Iz vseh treh adres hrvatskega sabora je razvidno, da bi bilo za Ogersko jako oprežno, ako bi hotela na Hrvatskem še dalje postopati po Rauchovsko ali pa nadaljevati eksperimenta magjarskega velikega davkarja Davida. Sluti se celo iz adrese oportunske narodne stranke neka bojazen pred narodom za slučaj, ko bi ogerska vlada ne hotela strogo izvajati vseh določeb nagodbe ter nadaljevala se skrivnim in očitnim madjarovanjem.

Hrvatski narod, kakor vsak narod, več politizira se srcem, nego z umom. In kedo more temu narodu v zlo jemati, ako on ne ljubi Madjara, katerega je imel leta 1848. za izdajico in katerega krutosti je skušal pod Rauchom in Vakanovičem? Kedo se bode čudil napetosti mej Madjari in Hrvati, ako pozna starodavno antipatijo mej obema tema narodoma, katerima je sicer sojeno skupaj živeti, ali nista bila nikoli prava prijatelja.

Uprav zato pa ima takozvana narodna stranka, ki je v večini v saboru, jako težak položaj; ona bi igrala z ognjem, ako bi Madjarom preveč popuščala in ne bi zahtevala, da se vsaj zdaj veljavna nagodba od strani Ogrov drži do pičice. To je ta stranka tudi izrazila v svoji adresi. Ali še drug moment adrese je velike važnosti za saborsko večino, namreč oni zadevajoč gmotno blagost hrvatskega ljudstva.

Hrvatsko ljudstvo je obubožalo, tega je mnogo kriva gospodarska politika ogerska, ki v svojem šovinizmu prezira važnost hrvatske dežele v trgovskem in obrtniškem obziru, ter se glede prometa poslužuje rajše ovinikov, nego da bi šla naravnost na cilj in to le z namenom, da škodi Hrvatskeji.

Ali tudi stare saborske večine, posebno one, ki so Ogrom vedno rade pritjevale in bile nasproti njim prepustljive, mnogo so krive slabih finančnih in gospodarskih razmer na Hrvatskem, kajti premnogo je šlo nekaterim gospodom do lastne koristi in prav zato so bili prelehek dosegljivi, kakor je to sam Andrassy večkrat poudarjal, ko je zaničljivo govoril o Hrvatih. A tako gospodarstvo more le nekoliko časa trajati; kajti zane-marjen, lačen narod se prerad vrže v svoje obupnosti v naročje vsacemu, kedor mu obeča odrešenje. Pri takem položaju se ni čuditi, da je postal stari Ante Starčević pravi prorok hrvatskega naroda, kajti on se more sklicevati na dosedanje slabo gospodarstvo in na veliko korupcijo v krogih, kder se odločuje osoda naroda. Ni se čuditi, da se pri takih razmerah stranka Starčevićeva vedno bolj širi mej prostim narodom, pa tudi mej neodvisno inteligencijo in da se posebno hrvatska mladina zo njo tako ogreva. Vsak pameten politik mora obžalovati izgredo Davida Starčevića v deželnem zboru, ali zopet mora priznati, da je

to neka kazen onim voditeljem naroda, ki so narod tako zlorabili na svetost svojega poklica. Sreč pa mora boleti vsacega Slovana, ko vidi, da se je na Hrvatskem dostojnost sabora toliko oskrunila, da so v saborskeji dvorani rožljale sablje orožnikov. To je žalostna prikazen in dokaz, da je vendar dosti gnjilega na narodnem životu. Ne moremo se slagati s tonom, kateri prevladuje v adresi pravašev, tudi so nekatere izpeljave v njej preveč nejasne za ozbiljno državno-politiško izjavo, kakoršna mora biti adresa na vladarja ustavne države.

Ali mnogo pritožeb one adrese je gotovo opravičenih, saj jih opravčujejo tudi adresi obeh drugih strank. Pravaši stoje na stališču popolne neodvisnosti od Ogerske, torej se njihove zahteve dajo spojiti le s takozvanim trijalizmom v Avstriji.

Ali trijalizem ni več nova ideja, ona je bila pred in po okupaciji Bosne razpravljana tudi po nehrvatskih državnikih in politikih po raznih listih in v brošurah, v katerih se je dokazalo, da bi tak trijalizem bil po nekako koristen ekspanziji naše države na Balkanu, in prav zato sumijo zdaj Madjari Starčevićance, da so porazumljeni z nekaterimi upljivimi krogi na Dunaji, kar pa je neverjetno, posebno zdaj, ko se v merodajnih krogih toliko drži na vzdržanje sedanjega stanja na znotraj, in katero stalnost tudi podpira zunanja avstrijska politika. Ali kedo more znati,

ako se ta sigurnost ne izrazi v dosedaj daljših ciljev, posebno na Balkanu!

Adresa neodvisnjakov je v bistvu prav za prav tudi za samostalnost Hrvatske, ali v tem previdnejša, da noče popolnoma zrušiti zveze z Ogersko in jo dopušča le bolj formalno, v bistvu pa so zahteve neodvisnjakov tudi na las podobne trijalizmu.

Ali adresa neodvisnjakov je na vsak način dobro premišljena in se naslanja na bolj pozitivne zgodovinske podloge, nego ona pravašev; ona ne sega čez meje pozitivnega prava, in more torej z državnopravnega stališča služiti kot podloga obravnavanjem. Drugo prašanje pa je, ali bi Ogri kedaj hoteli pristati na obravnave na takej podlagi. Kedor računi se sedanjim stanjem Ogrov in se sedanjem njih vplivom v Avstriji, mora to prašanje na prvi mah zanikati.

Recimo, da tudi združena opozicija pri prihodnjih volitvah vdobi večino, ali ne bi potem mogoče prišlo do skrajnih činov? Kaj potem? to je vse odvisno od političnih konstelacij. Kakor pa zdaj reči stoje, težko bi bile zmešnjave v korist Hrvatske. Prav je, da Hrvatje stoje nasproti Ogrom v opreznosti; prav je, da opozicija odkriva korupcijo v domačem taboru; s tem gotovo koristijo domovini, ker večina je tako primorana, da previdnejše in poštenejše ravna in ogerska vlada, ki se naslanja na Hrvatskem na to večino, vsaj dvakrat se premisli,

PODLISTEK.

Italijanska Slavija.

(Dalje.)

Do kake veljave je zopet prišel Čedad pod patrijarhi, kaže nam tudi to, da je temu mestu patrijarh Markvard podelil jurisdikcijo nad tolminski okraj (l. 1366.) Na prošnjo patrijarha Nikole Luksemburškega je cesar Karol IV., brat patrijarhov, Čedadu dovolil »studium generale«, (visoko šolo), katere se morejo posluževati dijaki Nemčije, Ogerske, Slavonij, (Slavonice) in Italije. Pod »Slavonice« se morajo razumeti gotovo tudi naše slovenske dežele. Jako imenitna je bila čedadsko rodbina De Portis, iz katere je bil eden vojvoda furlanski, drugi vojvoda Koroški (l. 1335), dva tržaška škofa, potem eden patrijarh oglejski itd. Ta rodbina je imela tudi olširna posestva v goriških Brdih, (Kožbana, Nosna) potem na Krasu (Devin) in v Istri. Ali patrijarh Berthold je preložil patrijarški sedež iz Čedada v Videm (l. 1280), in patrijarh Bertrand je Videm tako povzdignol in odlikoval, ter tako zapustil Čedad, da so vsled tega nastali dolgi in hudi prepri in vojne, cesar in papež sta večkrat sodila mej Čedadom in Vidmom, in da je Furlanska zaradi teh hudin bojev vidno propadala.

Te večne pravde so morale nazadnje nehati s katastrofo. V gradu rodbine de Portis v Čedadu so se zbrali zarotniki proti patrijarhu Bertrandu, njim na čelu goriški grof in Ivan Franc Frangipani grof Kastelski (Frankopan, katere rodbine nastopniki žive še na Furlanskem in izvirajo od imenitne mogočne rodbine hrvatskih Frankopanov, saj je celo znano,

da so hoteli videmski grof Frangipani z avstrijskim erarjem pravdati se zaradi posestev zaplenjenih Franju Krasu Frankopan, zaradi zarote proti cesarju v Dunajskem Novem mestu obglavljenem) ter so sklenoli, da hočejo umoriti patrijarha, kar so tudi izvedli dne 6. junija 1350 v plačavi Rinchevalda poleg Spilemberga. Ali kmalo je prišla tudi osveta. Patrijarh Nikolaj Luksenburški, nastopnik Bertrandov, uničil je zarotnike kmalo in mej drugimi je ukazal Filipa De Portis v Vidmu na javnem trgu po dveh konjih živega razčetrtili (l. junija 1353.) Zadnji sijaj je patrijarškemu Čedadu dal cerkveni zbor leta 1469, kateri je tja sklical papež Gregor XII. na priporočilo cesarja Roberta.

Po tem dogodku je Čedad začel vedno bolj propadati in tudi povelje cesarja Sigismunda, da se ima Čedad zopet bolj obhiliti po novejši kolonizaciji, ni pomagalo.

Čedadsko mesto je imelo svoj statut uže od leta 1000 po Kr., ono je imelo pravico podeljevati plemstvo, šolo za gramatiko, bogoslovje in visoko šolo in karakteristično je to, da je nek Tomasino Cerchiaro, rojen v Čedadu l. 1485, napravil neko pesen v nemškem jeziku pod naslovom: »Der Welchisch Gast« (italijanski gost), katero je Henrik Rückert v Lipsiji leta 1852 zopet objavil.

Čedadski kanonik Giuliano je popisoval obsejanje Čedada v letu 1331. iz katerega popisa je razvidno, da je sovražnik streljal smodnikom in projektili na zidove (ballistabant cum sclopo versus terram) in ta je eden najstarejših dokumentov o rabi strelnega orožja, le v florentinskem arhivu se nahaja za 6 let starejši enak dokument od leta 1325.

V letu 1318 so v Čedadu uže bile papirnice in leta 1485. se je tam tiskala

knjiga: »I rudimenti di Grammatica di Nicolò Perotti«.

V čedadskem kapitolskem arhivu se še nahajajo jako imenitni rokopiši od V. stoletja pa do iznajdbe tiska. Najimnitnejši so ti le: Zakonik Jere, sestre Sv. Stefana in Sv. Elisabete, hčere Andreja II., kralja ogerskega; zbirka pergamentov, v katerih so razne dogodbe zadevajoče kapitol v 26. zvezkih od leta 1000 dalje; Antifone iz 13 in 14 stoletja; imenitna evangelija iz V. stoletja z mnogimi o izjavnimi podpisih pečati in križi knezov, kraljev in cesarjev, mej njimi oni Teodorika in Karola Velikega.

V letu 1881 je mesto Vratislava naročilo fotografijo treh strani omenjenih evangelij, ker so bili v njih podpisali vati slavskih romarjev, edini dokument onega glavnega mesta Šlezije iz onih starolavnih časov.

Propadala je moč patrijarhov in Beneška republika se je začela pogajati z Čedadom v namen, da si zagotovi gospodarstvo tudi nad drugo Furlanijo, in v resnici je sklopila z mestnim zborom čedadskim leta 1419 pogodbo, s katero se je mesto zavezalo, da bo v zvezi z republiko delalo proti patrijarhu in mestu Vidmu, ali pri vsem tem je beneška republika Čedadu pustila in garantirala vse star pravice. Na podlagi pogodbe z beneško republiko je še tisto leto (1419) mesto Čedad napovedalo vojno patrijarhu Tek-u in mestu Vidmu. Vojna patrijarha in Goriškega grofa je vsled tega šla proti Čedadu in to mesto oblegala; ali po komaj 6 dneh so Benečani prišli na pomoč in oblegovalce zagnali v beg. Leto potem se je Videm in vsa ostala Furlanija podvržila beneški republiki.

Čedad je postal veled tega skrajna severna obramba mogočne ljudovlade.

Leta 1426 je hotel celjski grof Čedad pridobiti za svojega svaka, ogerskega kralja in je mestu obečal hribe in doline, ako postanejo nezvesti beneški ljudovladi; ali vse zastoni. Oblegovan je bil Čedad leta 1509 po močnej vojski nemškega cesarja, ali čedadski meščani so se hrabro držali, vojsko odbili in ostali zvesti Beneški ljudovladi. Ali veljava tega mesta je vedno bolj propadala. Bilo je v začetku tega stoletja najprej spojeno z Napoleonovo Italijo, pri kateri je ostalo le malo let ter prišlo pod Avstrijo, kder je ostalo do leta 1866; veljava tega mesta pa je vedno bolj hiral in tudi zdaj pod toliko hvaljeno Italijo se ne more kaj posebno povzdignoti; časi so drugi, Čedad stoji v kotu, od taljen od vsacega večega prometa. Pod Avstrijo so še Brici, Bovčani, Kobarići in Korošci tja zahajali na somnje, ali odkar je Čedad pod Italijo, zgubil je tudi ta promet — Sedaj je še k večjemu trgovišče beneških Slovencev. Pisatelj popisuje pri tej priliki, kako so se Čedadci leta 1866. ogrevali za Italijo in se bali, da še dalje ostanejo pod Avstrijo. To je res, nekateri čedadski gospodje so bili tudi Lahoni; ali slovensko ljudstvo okolo Čedada, še enkrat panavljamo, ni bilo prav nič gorko za sedanje Italijo in po par letih skušnje nove vlade je celo zdihovalo po poprejšnji, toliko je nam znano iz dobrega vira, in prav zato nas sila na smeh, ako se pisatelj posebej sklicuje na nek spis v listu »L'Opinione«, v katerem je stalno mej drugim, da »Čedad, stojič na skrajnem delu Nadiške doline, v kateri prebivajo Slovenci, dela jez proti panslavizmu.« — Joj, menata! Nič manj! Mi, in sploh noben količak trezen mislec pa Čedadu ne boje v 19. stoletju več pristeval take važnosti.

(Dalje prib.)

predno bode zopet skušala kako omejitve nagodbenih določb, se bode morda vendar bolj ozirala na zboljšanje svoje gospodarske politike nasproti Hrvatskeji.

Kolikor bolj pa bode opozicija narod navduševala se svojo poztvovalnostjo za svoje pravice, toliko poprej pa se, in sicer mirnim putem, približa svojim ciljem. Stranka, ki ima svoje globoke korenine v narodu, mora konečno zmagati, ako so jej cilji in sredstva moralni.

Družba sv. Mohora in okoličani.

Prišle so nam v roke letošnje knjige družbe sv. Mohora. Kakor vsako leto, obdaril nas je odbor tudi letos z šestero prav lepih knjižic. Veselja se zjasni človeku obraz, ko mu se enkrat na leto podajo te knjige; prav žljino seže po njih. Tako so nam i letos napravile veliko veselje, ko so nam prinesle toliko lepega, podučnega in srce blažilnega gradiva.

Ne moremo si kaj, da ne bi nekatere naše okoličane grajali glede nekega v njih okoreničnega napenja o tej družbi. Misle namreč nekateri, in to tudi družo pripovedujejo, da so sv. Mohorja družne knjige mej narodom veliko slabega napravile, kar pa gotovo pravijo, ker ne vedo česa povore. Več jih je, koji niso še nikoli knjig te družbe v roke vzeli in vendar trmasto trde, da je to istina. Človek bi se skoraj smijal nad to trmo, vendar pa mu se ni, skoraj bi rekel, treba niti segeti radi tega, ker kakor smo opazili, to govore zgoli iz nevednosti, česar govore. Katere so pa knjige, ki so po mnenju nekaterih naših okoličanov to slabo mej narodom ustirile? Knjige verskega obsega, koji ta družba v prvej vrsti izdaje, brez dvombe ne: verskega nauka nam ni nikoli zadosti, ker zmiraj se imamo z sovražniki naše vere in naše npravi bojevat; zavoljo tega moramo biti tudi dobro podučeni, da se jim zoper stavimo in da po naučenih naukih življenje urejamo. Torej te nas le dobro ude. Zgodovina tudi gotovo ne. Povesti podučne in zabavne, katere se v *Veselnicih* in *Koledarju* tiskajo, te so po našem mnenju tudi nedolžne; torej tudi tu ni moke za vašo vredo. Morebiti pa razne popularno-podučne razprave o kmetijstvu in drugih strokah, koje to društvo priobčuje? Tu bo kaj. Kmet naučen po svojih stariših obdelovati polje, ne odstopi od svojega prepričanja, da nobeden način obdelovanja polja ni boljši nego oni, kojega je od svojih prednikov prijel. Zmirom trdi, da eden, ki je večidel svojega življenja v šoli presedel, ne bode njega držati učil za matiko, katere ni on še nikdar v rokah imel. To je žalostno mnenje našega kmeta. Kolikokrat samo vzdahne po srečnih starih časih, ko se je še iz mesta v mesto s konj, vozarilo; tedaj, pravi, je bilo mnogo boljše, nego dandanes, ko ta šentani lukmatija piše od kraja do kraja. On povelečuje nekdanje čase, kadar je moglo dvoje ali več konj ves teden napenjati svoje žile, predno se je v kak kraj kaj dovelo; zdaj pa to stori v malo urah železni voz. Tak je skoraj večinoma kmet in ni ti možno ga prepričati, da so nove iznajdbe mnoge veljave za človeško družbo. Prav zato gadelj so nekateri nevoljni nad sv. Mohora družbo, koja jih podučuje, kako se mora po novih iznajdbah in izkušnjah ravnati ter se z njimi okoristiti. Kaj pa provzročuje, da goje tu v tržaški okolici nekateri kmetje tako malo zaupanja do te prekorsitne družbe? Največ jih je dirnola Vošnjakova knjiga o kletarstvu, katero je družba uže pred leti na svetlo dala; v tej knjigi uči g. pisatelj, kako si more umni vinorejec dobrega vinca narediti iz tropin, ako jim doda nekaj sladkorja in alkohola: tega mu ne morejo nekoli odpustiti; iz tega vzroka uodrnjajo na družbo, da jih podučuje ponarejati vino, oni pa, da bočejo le »natural-vinca! Zavoljo tega nočejo nekateri knjig te družbe niti več v roke vzeti misleč, da so vse enake. Oni namreč misle, ako se tropinam doda kupljenega sladkorja in alkohola, da ni to, rekel bi skoraj isto kakor v grozdu. In, vsaj ni treba takega vina za prodaj narejati; rabi naj to za domače potrebe; to se ve, ako bi ga za prodaj priredil, da bi ravnal proti postavim in proti namenu g. pisatelja, ki nam je to koristno delce preskrbel. Ako bi tako vino hotel po istej ceni prodajati, po kojej drugo iz grozda narejeno, bilo bi to zloraba. Ako si ga pa za domačo rabo napravi, ne bode mu žal, kajti, ako se natančno po učenju te knjige ravna, gotovo naredi ne samo neškodno, temveč tudi zdravo in okrepčevalno kapljico. Torej, ako se tudi te knjige zmerno poslužujete (druge niso take), ne bodete več te prekorsitne družbe črtili, ampak mnogoveč spoznate, da vam prav ta knjiga mnogo služiti more in vam je v

veliko korist, kajti ako po navodu te knjige vino za domačo rabo naredite, pripravite drugo vino in potem zanj lepe novce iztržite. Pa, vsaj uže sami akoraj enako delate. Ko vino odtočite, nalijete na tropine vode; ako to vodo zavrete in jej dodaste sladkorja in alkohola, napravite si vino. Če pa sladkorja ne dodaste, napravite si »skavec«, koji je mnogo slabši. Torej, strani s neumnim mnenjem in oklenite se te prekorsitne družbe ter naročite se pridno na njene knjige. Za borni goldinar, kateri izdaste, ne bode vam žal, kadar doboste lepe knjige.

Te pa pridno in s koristjo čitajte, ker drugače je vse le bob ob steno. Če imajo knjige doma na »napi« ali za zapečkom čepeti in željno čakati, da jih kdo v roke vzame, potem je boljše, da se niti ne tiskajo in po nepotrebnem noveli zanje ne trosijo. Mnogo večje številu uđov bi lahko imela ta družba v tržaški okolici, ako bi se ljudstvo kaj bolj zavedalo in si iz glave izbilo krivo mnenje, koje jim je morebiti kak njih sovražnik v glavo vtepel.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V klubu hrvatske narodne stranke je 31. oktobra izrekel Živković banu v imenu stranke zahvalo za dosedanje podporo in prosil potem bana za podporo glede tega, da se gospodarska politika Ogerske nasproti Hrvatskeji na bolje obrne. Nasproti načelniku Hrvatu naglašja Živković, da je v saboru postopal v vseh rečeh tako, kakor je želela narodna stranka. Ban se je zahvalil z gorko besedo ter rekel, da upa s pomočjo tako krepke in lojalne stranke vse ovire premagati. Nazadnje se je zahvalil še načelnik Hrvat ter izrekel, da je v adrest program stranke, ki je neprelomljiv.

V vojaškem odsehu ogerske delegacije je vojni minister izjavil: Če tudi smo s zunanjiimi državami v kolikor mogoče dobrih razmerah, vendar moramo skrbno opazovati vojno moč drugih držav.

Nekdanji ogerski minister graf Lonyay je 2. t. m. umrl.

Vnanje dežele.

V vatikanski hrogi se govori, da papež pošlje posebnega poslanca v Berlin v pogovor s knezom Bismarkom, ker se pogoji, katere je stavil Bismark, ne morejo sprejeti.

V prvem konsistoriju, kakor poročajo iz Rima, papež ne bo govoril o politiki, da mu ne bode treba omeniti zadnjih dogodb v Belgiji.

Italijanski ministerstvi svet je sklenol poslati vojni ladiji fregato »Garibaldi« in parnik »Vespucci« na zahodnje afrikanško pomorje. Tedaj se hoče tudi Italija vtikati v afrikanško prašanje.

Volitev v nemški državni zbor so izvršene; izvoljenih je bilo 69 konservativcev, 95 središčakov, 24 državne stranke, 35 narodne stranke, 31 svobodnjakov, 9 socialistov, 16 Poljcev, 2 ljudske stranke, 14 Alzasov in 5 Welfov, 97 volitev pa treba še ponavljati. Privolitvah se je pokazalo, da socialna demokracija strašno raste; zmagali so oni sicer le v 9 okrajih, ali skoraj povsod so dobili pravzdatne manjšine, samo v Berlinu so imeli 67.000 glasov. Ako to pojde tako dalje, k malu bodo na površji in potem gorje Nemčiji.

Oporoko brunsvičkega vojvode izpodbija jo v Berlinu zaradi nekaterih formalnosti; vojvoda je zapustil veliko denarja, da je umrl ubog, morebiti bi se nad oporoko nihče ne izpotikal.

Francoska vlada je za delavce v Lijonu, ki so brez dela, dovolila 50.000 frankov.

Konferenca o zahodnje afrikanškem prafnanji se 15. t. m. začne v Berlinu.

Iz Kahire se poroča, da so uporniki blizu Dongole ujeli oddelek angleške vojske, ki je bila poslana na ogled.

Iz Kahire se dalje poroča, da je Mahdijeva vojska pred nekoliko dnevi napadla selo Andermann blizu Kartuma, pa bila odbita i da je najbrže ta napad dal povod vesti, da je Kartum padel.

Iz Sudana so poročila zelo navskrižna. »Reuterjev Bureau« poroča 3. t. m. iz Dongole: Mahdi je z svojo vojsko zaprl Kartum in zopet od Gordona zahteval naj se uba. Dva sla, katere so angleške gospo-

ske v Kartum poslale, ujel je Mahdi. Veliko upornikov je v Berberu, tudi vodnjake in karavanske poti mej Deboh in Kartumom so uporniki zasidli: Časnik »Times« pa poroča to le: »Egiptovski namestni kralj je v soboto brzojavil angleški kraljici, da je Kartum padel in da je Mahdi Gordona ujel. Na brzojavno prošnjo je egiptovski kralj v nedelo zjutraj to vest ponovil. — V angleški zgornji zbornici pa je 3. t. m. Granville izjavil, da vest o padu Kartuma ni potrjena. Komu gre tedaj vera? Dolgo ta negotovost ne more več trajati, ker angleška ekspedicija mora tudi v one kraje posvetiti.

Kitajska gosposke so začele zapirati reko Vusung; kitajska vojska pa se zbira v Shanghai in Peking; iz vsega se vidi, da se Kitajci pripravljajo na najozbilniši upor.

Kitajska vlada kupuje v severni Ameriki velike parnike za vojne namene.

V severno-amerikanski država so 1. t. m. volili poslance, ki imajo voliti republiko načelnika i njegovega namestnika; volitev se je večeraj razglasila in danes nosi elektrika uže po vsej Evropi novega načelnika imé. Nam, ko to pišemo, ni še znan, a v poštev se imata jemati dva kandidata; Blaine, za katerega so glasovali republikanci, in Cleveland, kandidat demokratov, druge stranke so preslabe, da bi pri volitvi bile mogle prodreti. Sreča za Amerikance in sploh za svet, ako je bil izvoljen poslednji, ker je strog poštenjak in velik sovražnik spridenosti, katereja tudi v Ameriki v zadnjih letih visoko vzdignola pozrešno svojo glavo, enako, kakor se je to godilo za poprejšnje vlade pri nas; Cleveland je ves moč za to, da s korenino izruje spridenosti osat v javnej upravi. Volilni boj je moral biti hud i tak, da ga svet še ni dočakal, da to umemo, pomislimo le to-le: pri zadnjih volitvah v letu 1880 so imele severno-amerikanske države 50.100.000 prebivalcev, izmej teh je bilo volilcev 13.581.437 in volitve se je udeležilo 9.210.970 volilcev; zdaj imajo omenjene države 57.700.000 prebivalcev, izmej katerih je volilcev 14 milijonov, odbijmo od teh 30%, kakor v letu 1880, ki se volitve niso udeležili, ostane še 10.400.000 volilcev. To je res velikanski volitveni boj.

Deželni zbor kranjski.

(XIV. seja dne 18. oktobra t. l.)

Po prečitani in odobrenji zapisnika naznani g. deželni glavar prof. Thurn, da so se pregledali vsi zapisniki sej deželnega odbora, a nikder se ni našel sklep, a katerim bi bil deželni odbor, kakor je kategorično trdil v zadnji seji poslanec Deschmann, zaukazal deželnim uradom uradovati slovenski.

Posl. Deschmann odgovarja, da so bile večerajšnje njegove trditve napačne, da takega sklepa res ni v nobenem zapisniku, a on da sespomina, da je nekoč imel deželni odbor o tej zadevi obširen razgovor, kateri se je njemu zdel jednak sklepu.

Gosp. deželni glavar omenja, da je bila trditev posl. Deschmanna zelo smela in ničeva.

Posl. Murnik poroča o predlogu finančnega odseka, da se dobi potrebna glav-nica za pokritje blagajničnih primanjkljajev deželnega zaklada. Ta primanjkljaj bo te znašal okoli 60.000 gl.

To primanjkljavo so provzročile te le okoliščine. 1.) Za zgradbo muzeja »Rudolfinum« se je moral plačati iz deželnega zaklada znesek 24.185 gl. 56 kr. in 2.) morali so se poplačati za prenovljenje deželnih poslopj ter drugi vsled 600 letne slavnosti narastli troški v znesku 61.387 gl. 98 kr., ki se pa znižajo na 58.791 gl. 1 kr., ako se odbijejo troški za omare, ki se porabijo v novem muzeju.

Poročevalec torej predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Deželni odbor se pooblasti, da v ta namen, da pripravi v pokritje vsakokratne blagajnične primanjkljave pri deželnem zakladu potrebni kapital okoli 60.000 gl. (šestdeset tisoč glidinjev), sme zastaviti k glavinskemu premoženju omenjenega zaklada spadajoče javne obligacije po potrebi in do najvišjega zneska 60.000 gl., po bankini valuti.

2. Deželnemu odboru se naroča, da zadobi Najvišje potrjenje temu sklepu deželnega zbora.

Predloga se brez ugovora vsprejmeta. Posl. dr. Mosché poroča v imenu finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za 1885. l.

Vsa zaklada znaša 137540 gl. 24¹/₂ kr.

V primeri k potrebščini z	525565	27 ¹ / ₂ %
se kaže primanjkljavo	388025 gl. 02 ¹ / ₂ kr.	
Talredna primanjkljavo je provzročena valed tega, ker se je vsa primanjkljavo pri normalno-šolski zakladu z	89541	—
navadila na deželni zaklad, ker so se troški za prislino delalnico za zvišali, ker se je nadalje za obrtne šole	6859	74 ¹ / ₂ %
in za priprava dela za doleniško železnico dovolilo.	5000	—
	5000	—

Če se odbijejo vsi ti izredni troški v skupnem znesku	106400	74 ¹ / ₂ %
od primanjkljave	388025	02 ¹ / ₂ %
ostane primanjkljave	281624 gl. 28 kr.	
ki je v primeri z ono v proračunu lansk. leta z	280023	47 %
le za	1600 gl. 81 kr.	
večja.		

Finančni odsek, ki je dobro spoznal, da so vzroki temu primanjkljaju le vedno rastoči troški, katere zahteva vlada leto za letom za ljudsko šolstvo, iskati je moral drugih sredstev, da pokrije ta primanjkljaj, ker je bil tega prepričan, da se uže tako napete moči rednih davkoplačevalcev ne morejo še bolj nategovati, in se je za tega del odločil, posnemati druge dežele in predlagati, da se obdačijo žgane pijače, kakor se to uže davno godi pri štajarskem in solnogradskem deželnem zboru.

Mislil je tudi, da bi se ta uvedba dala opravičiti iz etičnih ozirlov.

Zgornji izkazana potrebščina znaša	525595 gl. 27 ¹ / ₂ kr.	
zaklada pa	137570	24 ¹ / ₂ %
primanjkljave je tedaj	388025 gl. 02 ¹ / ₂ kr.	
katera se ima pokriti:		

1. Z 20¹/₂ doklado na davek užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa, in sicer od letnih najemščin po ukazu finančnih uradov v znesku

71356	27 %
-------	------

2. S samostojno naklado 3 gl. od vsakega hektolitra porabljenih žganih pijač v znesku

30000	—
-------	---

Po izkazih finančnih uradov in vodstev ljubljanskih postajjužne in državne železnice uvaža se vsako leto na Kranjsko blizo 17000 hektolitrov špirta.

3. Z 21¹/₂ doklado na vse neposredne davke za leto 1885 v skupnem znesku po izkazu finančnih uradov 1319700 gl., torej z letnim zneskom

277137	—
tedaj skupaj s	378493 gl. 26 kr.

V primeri s primanjkljavo

388025	02 ¹ / ₂ %
--------	----------------------------------

se kaže naposled deficit

9531 gl. 76 ¹ / ₂ kr.	
---	--

ki se pokrije iz obstoječih blagajnične gotovine.

Finančni odsek torej nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

1. Skupna potrebščina deželnega zaklada za l. 1885 v znesku 525.565 gl. 27¹/₂ kr. in dohodki v znesku 137.540 gl. 24¹/₂ kr. se potrdijo.

2. Za potrebno zaklado primanjkljave v znesku 388.025 gold. 02¹/₂ kr. naj se za leto 1885 pobira:

a) 20¹/₂ priklada na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa;

b) samostojna naklada 3 gl. od vsakega hektolitra porabljenih žganih pijač;

c) 21¹/₂ priklada na vso predpisano svoto vseh ne posrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred;

d) konečna primanjkljavo se pokrije iz obstoječih blagajne gotovine.

3. Dežela se ob jednem zavezuje povrniti one deželne naklade od žganih pijač, ki se plačujejo v Ljubljani v slučajih, v katerih mora mestna občina ljubljanska mestne doklade po obstoječih ukazih povrniti, da bodo te deželne naklade zadevale le porabo.

4. Deželni odbor je pooblaščen in se mu ukazuje, da v zvezi z visoko deželno vlado izdela potrebne ukaze in postopanje glede prestopkov, ki zadevajo samostojne naklade.

5. Deželnemu odboru se naroča, da preskrbi Najvišje dovoljenje za sklepe pod 2. a, b, c in 3.

V splošnej debati se oglasi posl. Apfalterner ter izjavi, da z svojimi besedami izgovorjenimi v zadnji seji, ni nameraval sumničiti deželnega gospodarstva, da mu nič ni znano o slabem gospodarstvu ali naprednosti računov, on da je z izgovorjenimi besedami le napadal računski sklep, kateri je nerazločno sestavljen. Dalje se obrača poslanec Apfalterner proti dr. Polukarju, češ, da ga je ta v zadnji seji prebudo napadel. Potem pa prečita posl. Apfalterner zelo čudno pismo, katero mu je

pisal deželni knjigovodja Ravnika, zah-
tevačjo zadoščenja. Potem izroči to pismo
gosp. deželnemu glavarju, naj disciplinar-
no postopa proti deželnemu knjigovodji
Ravnikarju ter o tem poroča v prihodnjem
zasedanju.

Gosp. deželni glavar zagotovi, da stori
potrebne ukrepe. (Dalje prih.)

DOPISI.

Is Trebič dne 2. novembra 1884.

— Dosti se je že pisalo, čitalo in vpra-
ševalo o vodi Reki in vender pri vsem
tem ostane še vedno pri starem. Prava se,
čemu je vse to pogajanje o zgoraj ome-
njenej vodi Reki in Bistrici, ali ni vse to
študiranje brez potrebe, saj imamo prav
isto vodo v naši okolici; kakor je znano,
teče voda od St. Škocijana proti Trstu, pod
Lipico se zavija v našo okolico Tržaško
in se vije potem pod Trebensko mejo nad
polu ure daleč, ker ob času dolgega in
močnega deževanja jo je slišati v gropaj-
skej dolini, imenovanej Perinova, potem
teče pod Plase in ima oddušek v Labod-
nici gospoda Hrovatina, kder so jo zadnje
nedelo Tržaški gospodje ogledovali. Sliši
se večkrat tudi v Gradah pod Mamnim
Vrhom in dalje pri cesti, katera drži iz
Sežane v Trst, o t. od tod pa se obrača proti
Devinu, kder se zlija v Jadransko morje.
Res, da je v naši Trebenskej Jami ta voda
zelo globoko, pa vender ne bi tolikanj
stalo nje izpeljanje v Trst, nego iz Bistrice.
Res je sicer, da ne bi bila tako snažna,
kakor menijo naši mestni očetje, pa saj je
stari pregovor, da voda se vsak dan devet-
krat čisti in če se pomisli na vodo Bro-
jenico, tudi ta nema pravega ukusa, pa
vendar je mesto v potrebi zadovoljno z
njo. Ker imamo prav isto vodo v naši
okolici, lahko bi se s polovico stroškov iz-
peljala voda Reka v kolonjaki ali rojanski
potok in ne bi bilo treba se tolikanj po-
gajati in se priklanjati onim Bistričanom,
kateri hočejo 100.000 gld. za odkup; saj
je v Idriji trikrat globljeja voda, nego
naša v Trebiču, pa jo vendar mašina
vzdiguje.

Krasa, 28. oktobra. — Zemeljni
pridelki so letos srednje obrodili, a tra, ki
je spomladl mnogo obetal, sponesel se je
tudi tam prav slabo. Kraševci tudi v dobrej-
tini zemeljskih pridelkov ne pridelajo, da
bi se mogli polu leta preživiti, in ako ne
pomore vinska trta, tedaj jim je gorje.
Oni se neutrudno bore za svoj obstoj,
vendar njih posestva vsled slabih letin in
velikih davčnih priklad vedno hira, ter
ako se ne pomore, pridejo na beraško pa-
lico. — Pomagajte! pomagajmo si! i po-
more Bog. Razne doklade, katerih se ni
mogoče znebiti, arkaže posestni mozeg,
akopram bi bilo mogoče tu i tam mnogo
pomoci. Večina doklad so mlade krvi; ki,
kakor vse kaže, še vzrastó. Naj omenim
mej temi šolske doklade sivega Krasa, ki
vedno rastó, in bati se je, da ne skipe do
vrhunca.

Kraške šole se množe, i njimi tudi
doklade in uboštvó. Zadnjih let razširili
ste se dve jednorazrednici v štirirazred-
nici, kder se mnogo šolske mladosti gladne,
vsednevno v šoli trpinči. Mnogo bi se dalo
tu navesti, pa pustim v izvršitev dobro-
delnej človeške uprave. Kakor omenjeno,
nastala je tudi jedna dvorazrednica, a
dopis iz Lokve v cenjeni Edinosti št. 81.
je naznanil, da se je tam ustanovila druga
dvorazrednica, ter glede na postavne do-
ločbe dobomo Kraševci na podlagienako-
pravnosti še dve dvorazrednici, in z njimi.
— Kaj bo? kam dospemo? Vsled razši-
rjave kraških učilnic pomnože se zdajno
šolske doklade, — stariši, ki dandenes komaj
poldneva pogrešajo svojih otrok pri delu i
na paši, bodo vsled vsednevnega pouka
imeli priliko večjim pritožbam in marsi-
kateri svetek bode moral za kosilec treh
potisnoti. Kratko označena bi bila senčna
stran, a oglejmo tudi solnčno: Učiteljem
se kolikor toliko zljajajo bremena i od-
vzame premožina otrok; lahko se uvede
drug deželni jezik kot obligaten predmet;
— otroci, šoli natvezani, ne bi trošili na
paši svojih misli itd.

Ti so kolači, kateri Kraševcem nič
kaj slastno ne diše; a Vi gg. kraški žu-
pani, kojim je naložena skrb za blaginjo
svojega ljudstva, vplivajte, — pazite, da
ne pride čas, ko bode mnogo šol a prazen
lonec. Koncem osmelim se v premislek
navesti besede, koje je meni javil razu-
men starček tožee kraške reve, osobito o
šolstvu, evo jih: »Kraške šole je tako pre-
rediti da bi bile v Komnu i Sežani dvo-
razrednice i vse druge jednorazrednice.
Povsod naj bi bil poldneven pouk, kar na
Kraši popolnem zadostuje, ter poldneva
naj stariši v svojo korist uporabljajo otroke
in jih uče kmečka opravila. Kder so šole
preobložene z otroci, pomore se s tem, da
se sprejmo otroci po končanem sedmem
letu v šolo, a končavši štiri oddelke jedno-
razrednice pa v ponavljajno šolo. Recimo,
da je od 6 do 14 let, za šolo ugodnih
otrok v občini A. 220. Odštejmo 50 otrok,
ki so sposobni le za šolski vrt, 50 pa naj

se jih odloči v ponavljajno šolo, a ostalih
120 naj se podučeva v dveh skupinah po
60 otrok. Naj bi se podučevanje družega
deželnega jezika opustilo, posebno pa ne
deklice s tem mučile, saj ne mejaši Nemec,
a za Laba pa nam ni nič mari.

Te starčkove besede so mi dregnole
srce, da sem jih preobčil v svesti, da
tudi Bog ni narave na Kraši tako
oblagodari, kakor drugod; da na tej
podlagi je širiti davke i omiko povsod.

Vanderček.

Is Divače, 2. novembra. — (Do-
godki zadnjega mesecnega somnaja in tak.
nova vilenica.) — Bil je 27. min. meseca
pri nas mesečni somen) zaradi ošabnosti
nekaterih dom. mladeničev jako razburjen
in nemiren, kakršnega nismo uže davno
dočakali.

Ko se je namreč navadna podnevna
kupčija vsake vrste mirno in pravilno
proti večeru končala, začel je potažina
ponočni hrup in prepir po krahmah tako,
da se je vsakemu poštenjaku to neprilčno
započetje studilo. Pripetilo se je tudi tega
dne uže v poznej noči v neke domačej
krahmi silno pretepanje. Ko se pa ta drhal
dolgo časa ni hotelja in mogla brez žen-
darmerske asistencije pomiriti ali ukrotiti,
in je še celo zunaj dotične hiše, po več
vratih z debelim kamnjem pobivala, tako
je bil konečno neki hvale vredni tuji go-
spod na poklic dot. gospodarja prisiljen s
puško v roki na pomoč priti in predzno
mladeniče z streljanjem v zrak razpediti.

Skraini čas je torej in prav bi bilo,
da bi naša dom. mladina enkrat za vselej
spregledala in tako sramotno pretepanje
in vedenje povsem opustila in naj bi v
bodočnosti boljše izobraženost v poštev
jemala. Toliko naj zadostuje za zdaj v
svarilo in poduk tukajšnej mladini.

Ker navadno iz radovednosti zaradi
zgradbe vhoda naše jame poprašujejo marsi-
kateri tuji, kateri o priložnosti tukaj skozi,
bodi si po železnici ali po cesti popotvajo,
zatoraj naj mi bode dovoljeno nekoliko
vrstic za pojasnilo v tej zadevi prisklaviti.
Nedavno je sprožil to misel v občinskem
zboru naš obč. načelnik in občno spošto-
vani mož, gosp. Josip Mahorčič, ker niso
vsi občinarji uneti in zadovoljni za na-
pravo novega vhoda dot. jame na stroške
obč. blaginje, naj bi se napravil zapisnik
vseh domačih posestnikov, v katerem bi
val izrekli svojo menjenje ter potem bi se
moglo na večino podpisov ozir jemati, in
gospodarski svet se po tem ravnati.

Nekateri posestniki so tega menjenja,
naj se dotično delo odda za gotovo dobo
kakemu društvu ali podjetniku, da na
lastne troške izvrši dotična dela, po mi-
nolej dobi pa naj vilenica zopet postane
vlastnina tukajšnje občine.

Pravicoljub.

Domače in razne vesti.

Odbor političnega društva
Edinost vabi še enkrat vse tiste slo-
venske hišne posestnike ali rokodelce,
kateri plačujejo davke, ali pa obrtniški
davek (patent), ter žele postati Tržačani,
to je zadobiti domovinsko pravico v tem
mestu, da se javijo pri našem *uredništvu*
še mesta, ker konec tega meseca se
ulože zadevne prošnje. Dosedaj se jih
je javilo okolo 100, ali to število je
še premajhno; treba, da se naši lju-
dje še oglašajo, ker, kako r nam znano,
lahko bi bilo slovenskih volilcev samo v
4. razredu okolo 300 več, nego jih je zdaj;
torej na noge Slovenci, čuvajte svoja
prava!

Ob enem vabi omenjeni odbor tudi
vse ude in druge rodoljube iz Trsta, oko-
lice in sploh Primorskega, da se mnogo-
brojno vdeležijo javnega občnega zbora v
Katinari v nedeljo, dne 9. t. m. Občni
zbor bode v starej šoli, nasproti cerkvi.
Začetek točno ob 3¹/₂ uri pop. Dnevni red
je ta le:

1. Prošnja na c. k. dež. vlado, da se
pomnože kurzi za slovenski jezik na tr-
žaškej c. k. gimnaziji, in da se na ome-
njenem zavodu na slovensčino ima enuk
obzir, kakor na Italijanščino.

2. Pritožba na mestni zbor, ker mestni
magistrat še vedno pošilja v okolico le
italijanske spise in naznanila, akoprem
je uže pred leti c. k. deželna vlada odlo-
čila, da imajo obočljani pravico zahtevati,
da jim magistrat dopisuje slovensko; naj
se torej magistrat drži postavljnih določeb
in §. 19. temeljnega zakona.

3. Odborovi nasveti glede ustanovitve
veče posojilnice in hranilnice v Trstu in
dotični sklepi.

4. Posamezni predlogi in interpelacije.
Imenovanje. Državnega pravdnika
substitut g. Eivard Leitner imenovan je
deželnim sodnijskim svetovalcem pri tu-
kajšnej deželni sodnji.

Igra Milnar in njegova hči so
jevsalonu Rosseti oba minola praznika dva-
krat zaporedoma predstavljala in hvaležni
smo odboru del. podp. društva, ki nam
je priredil tako lepo zabavo. — Uže prvi

večer so diletantje omenjenega društva
dobro igrali, ali drugi večer je šla igra
tako gladko, da se skoraj ni mogla boljše
predstavljati. — Pohvaliti nam je pred vsem
Micko (gospice Kobalove) ki je igrala s to-
liko naravnostjo, da bi bila delala ča s t
vsakemu odr. Enako so gospice Muhova
(teta), Zorutova (Korenka) in Germova
(Meta) svoje naloge rešile z veliko spret-
nostjo; vse štiri gospodičine so žele dovolj
priznanja in mi tržaški Slovenci moramo po-
nosni biti na take izborna moči. — Gospod
Katalan (Crnot) je kakor vsakokrat, tudi
ta pot pokazal, da se čuti popolnoma doma
na odru in naloga Jankota (g. Stelč) je
bila tudi v dobrih rokah. Gosp. Schmidt
in Jerina sta svoje sicer manjše naloge
(Matija i grobokop) ali s tako naravnostjo
igrala, da jima je treba le čestitati in tudi
g. Čargo (gostilničar) Pivke ni ostajal za
njima. — S kratka, s takim osebojem se
more nastopiti na vsakem gledališču. kar
je dosti rečeno, kadar govorimo o diletantih.
Zato pa je občina želja, da bi naša malo
dramatično društvo zopet kmalo nastopilo
v kakej drugj lepej igri. — Tudi denarni
uspeh je bil povoljen.

Oba praznika sta bila prav pri-
jetna. vreme jako ugodno; ljudstva polno
na ulicah, in skoro vse se je pomikalo
proti pokopališču, katero je bilo, kakor
navadno, tu li leto, okrašeno z neštevilnimi
venci. Prvi praznik popolnane ob 4 uri
je tudi pevski zbor del. podp. društva ža-
lostnike popeval pred pokopališčno kapelo
in na tisoče ljudi se je zbiralo oko naših
vrlih pevcev, ki so pod vodstvom g. Stelč-a
vso čast delali slovenske umetnosti. Ome-
niti nam je tudi, da je bila na praznik vseh
Svetnikov ob 8¹/₂ poluri zjutraj maša za
vse rajnike ude, katero se je vdeležilo
polno družabnikov in družabnic. Del.
podp. društvo v Trstu se odlikuje po
svojem strogo verskem duhu, kar bode
temu društvu pridobivalo v Trstu vedno več
veljavo, kajti društvo, ki v sredi surovega
materijalizma in svetovne razbrzanosti
v prvi vrsti skrbi, da ohrani mej tržaš-
kimi obrtniki in delalci vzvišene čute,
tako društvo stoji pod božjim varstvom in
vsi pošteni ljudje so mu naklonjeni. Zadnje
praznike smo torej v Trstu zadosti srečno
prebili in vse bi bi bilo lepo, da ni bilo
vse polno pijancev, osobito pa mej onim
ljudstvom, ki se je vračalo od tako res-
nega, svetega kraja, kakor je pokopališče.

Odbor slovenske štitalnice
v Trstu je razposlal te dni mej svoje ude
ta le program veselice: Podpisani odbor
časti se ovim javiti p. n. članovom red ple-
sova i plesnih zabava, koje će se obdrža-
vati od 15. novembra t. g. do 14. febrara
1885. u društvenih prostorijah: I. 15. no-
vembra 1884. Plesna zabava s tombolom.
II. 31. decembra 1884. Saljiri večer s ple-
som. III. 17. janara 1885. Plesna zabava
s tombolom. IV. 31. janara 1885. Plesna
zabava. V. 7. febrara 1885. Veliki ples. VI.
14. febrara 1885. Plesna zabava.

Gg. članovi neče više dobiti daljnih
poziva. Žele li uvesti kojega gosta, neka
se obrate na odbor. Uz to javljamo, da će
se dne 22. i 29. novembra, 6. i 13. decem-
bra 1884. držati plesne vježbe (vaje) u dru-
štvenoj dvorani, na koje se gg. članovi
najljubnije pozivlju.

NB. Na plesne zabave imaju gospoda
doći u crnom odielu sa crnom kravatom,
na veliki ples u crnom odielu sa belom
kravatom.

U Trstu, dne 1. novembra 1884.

Odbor »Slavjanske štitalnice«.

Tržaške novosti:

Mestni magistrat je v seji dne 29. m.
m. sklenol odlati v najem snameenje mesta
za 5 let, od 1. januarja 1885. počenši. Po-
godbe se vidijo v V. mag. oddelku. Ključna
cena je 44500 fr., odda se onemu, ki bode
najniže zahteval, pa to pod enakimi po-
goji. Ponudbe naj se z 10¹/₂ kavicjo do
12 ure -0. t. m. vlože.

Viz je iz tukajšnjih mestnih zaporov
nek ujetnik po imenu Friderik Vrabek,
star je 27 let. Postavil je lestvico na nek
sod, ki je bil na dvorišču in je potem skočil
na dvorišče sosednje hiše, kder je prišel
povem na prosto.

**Utomili so predvčeranjem po noči ne-
znani tatovi v hišo št. 16 Corsia Stadion**
v zalogo g. Dubič-a, kder so po predalih
iskali denarjev, a se seboj niso vzeli nič
družega, kakor eno fotografijo.

Krivičen denar. Predvčeranjem je prišel
v prodajalnico sladkarij v ulici Cavana
št. 8. nek nepoznan mož, ter je nakupil
več sladkarij in hitro odšel. Prodajalka je
spoznala goldinar kot krivičen, ali moža
uže ni bilo niker.

Pes je vgrinil 15. letnega Karola Kumar
na Potoku. Dečku so potem v lekarni Li-
prandi rano izžgali.

Ranil je v nedeljo v dvorišču neke
hiše v ulici Belvedere 19 letno dekle Ma-
rijo L. bivši nje ljubimec iz ljubosumnosti;
zadrl je v vrat neko dleto. — V Via del
Moro je tudi nek Dalmatinec močno ranil
svojo ljubico.

Pretepani so se v nedeljo v mnogih
krajih, in v Corsia Stadion so močno ra-
nil nekega hiapca, rojenega v Ptuj. V
Rocolu so tudi v pretepu močno ranili

nekega okoličana in v ulici S. Marko so
pijanci ranili nekega čevljarja. — Pijanost
in pretep — tako se pač ne bi smelo
praznovati mestnega patrona.

Policijske. Policija je zaprla Fran-
ceta K., krčmarja iz Rodika, ker je razsa-
jal in vrata lomil v nekej hiši usmiljenih
v starem mestu. — Zaprla je voznika P.
Žerjala, ker je povozil dekle Jožefo Veré.
— V nedeljo ob 5 uri popoldne so domači
ljudje prišli v ulici Scalo d'oro nekega
zidarja, ki je več blaga pokradel, ter so
ga vzročili policiji. — Zaprla je policija
oba praznika več razsajalcev, zmikavcev
in tudi dve malovredni, ki ste se nemo-
rno vedli na ulici. — Sam se je policiji
predstavil nek mlad rokovičar z Dunaja,
ki je pred nekolikimi dnevi svojemu go-
spodarju ukradel 40 for. s katerimi se je
za kratek čas z Dunaja v Trst pripeljal.
Obdržali so ga v zaporu. O ti lahkomis-
ljena mladost!

Može uže daj časa razsajajo po Trstu
ter so vedno hujše, zadnje dni zbolni na
dan uže nad dvajset ljudi in več jih tudi
umre; pri vsem tem se nič ne čuje, da bi
se naša zdravstvena gospodja, ki se je
toliko pečala s kolero, posebno zanimala
za to kužno bolezen. — Tudi *difteritike*,
ki je pobrala uže mnogo otrok, neče biti
konec.

Vlak je zgrabil 28. m. m. po-
možnega stražnika Jakoba Jenc-a na progi
meji Rakekom in Postojno, ter ga jekalnih
20 metrov daleč ulekel. Ubogi je hudo
ranjen in bode težko okrevati.

O nesreči na železnici na
Krasu se nam piše: V št. 83. »Eli-
nost« naj se o nesreči na južnej železnici
to le popravi: Nesreča se je dogodila 28.
m. m. zvečer ob 11 uri 15 minut. Vlak št.
804. Sv. Peter-Reka stražnica št. 28 (ne 8);
vol še živi ni mu zadnjih nog vzele, a za
rabo bo težko več. Voz se je spredaj ves
zdrbil, zadnja kola so nepoškodovana;
ubogi kmetič je mrtev na mestu ostal; bil
je 53letni Tomaž Čekada iz Jelšan, pustil
je ubogo ženo z dvema otrokoma, ki pa
sta uže dorasla.

Is Razdrtega nam pišejo, da so
na takozvanem Smolevcu na praznik vseh
Svetnikov pogorele tri hiše.

Nesreče. Iz Kodanja se poroča, da se
je parnik »Bessels«, ki je odplul iz Bre-
mena, 31. oktobra pet milj od Lemviga
potopil, utonilo je dvanajst mornarjev in
le dva sta se otela. — Iz Novega Jorka
pa je došla vest, da se je 29. oktobra na
obrežji Pacifika potopil mehikanski parnik
»Estado Desonora« in da je 57 oseb uto-
nilo. — V Chicagi je vstal ogenj v nekej
fabriki, v katerej delajo zaboje za cigare,
ter je bila v kratkem vsa fabrika v pla-
menu. Delavci so se skušali s tem oteti,
da so skoz okna na ulice skakali, pri tem
pa je dvajset deklet mrtvih obležalo; pet-
deset oseb pa so težko ranjenih z mesta
odnesli. — V Glasgovi se je 2. t. m. v
gledališču raznesel glas da gori, vsled tega
je nastala taka gnječa, da je bilo šestnajst
oseb zmečkanih, dvanajst pa poškodovanih.
— 31. oktobra je pogorel trg Huele na
Španjskem in z njim je zgorelo 27 ljudi,
12 pa je bilo hudo poškodovanih. — Iz
Brajle v Rotterdam plujotič parnik »Little-
beck« se je po noči od 26. na 27. oktobra
potopil in so trije mornarji utonili.

Studentinje v Curigu. Iz začetka so v
Curigu obiskovale vi-oko šolo zgoli Ru-
sinje, ali v šolskem letu 1884—85 je dobila
ta šola splošen značaj, ker v zadnjih letih
so se vpisale deklice iz vseh držav. Naj-
več je bilo Rusinj, katerih število je na-
rastlo na 100, in sicer je obiskovalo 77
medicino, 22 filozofijo in 1 državno pravo.
V letu 1873 pa je ruska vlada zaukazala,
da morajo Rusinje vseučilišče zapustiti;
vsled tega se je število učenk zmanjšalo
na 12. V šolskem letu 1874—5. pa se je šte-
vilo zopet pomnožilo na 33; v letu 1878.
ni bila nobena vpisana. V šolskem letu
1882—83 jih je bilo uže zopet 24 in lani
je število narastlo na 45.

Cesarjeva resolucija. Neko moravsko
veteransko društvo, ki se je ustanovilo v
Olumuci, prosilo je c-sarja, da bi smelo
imeti v zastavo vsitega državnega orla
na enej strani, na drugej pa deželni grb.
Ta prošnja pa se ni uslišala, ker bi vete-
ransko društvo imelo le veterane brez
ozira na narodnost ko svoje ude imeti.

Naprstek. Zadnji mesec je minolo 200
let, kar je bil znajden naprstek. Meseca
oktobra 1684 je namreč zlatar Benschoten
v Amsterdamu prvi naprstek iz zlata za
god potdaril gospici Myfrouw van Rense-
laer s prav prijaznim pismom, v katerem
jo je prosil, naj vzame v varstvo svojih
prstov ta dar. Ta znajdba se je k malu
razširila in 41 let pozneje jo je prinesel
J. Lotting na Angleško, kder so najprej
napravili fabriko za izdelovanje naprstkov.
Ali čudno je, da so iz začetka imeli na-
prstke le na palen, kakor to kaže uže an-
gleška beseda »thimble«, sestavljena iz
thumb (palec) in »bell« (zvon). Najprej so
delali naprstke le iz zlata, srebra, mede-
nine ali železa; zdaj pa jih delajo iz jekla,
srebra, rožnine, slonove kosti, celoida itd.

Tržno poročilo.

Kava — gre od rok po nespremenjenih a trdnih cenah. — Sladkor prav tako. — Sadeže — olje — v dobrem obračtu, zadnjega cene so uže prenapete. — Petrolja stalno na f. 19 i pol. — Domači pridelki — sižol še precej obračtan, cena masla na 1 do 2 for. i višji.

Žito — popolnoma zanemarjeno. — Les — še precejšnjo kupčija po nekoliko boljših cenah. — Seno — stane f. 1.30 do f. 1.70.

Borsno poročilo.

Kurzi skoro vsih papirjev so postali nekoliko viši, tendenca najboljša, stanje borse jako dobro.

Dunajska Borska

dne 4. novembra

Enotni drž. dolg v bankovcih 81 gld 30 kr.	
Enotni drž. dolg v srebru 82 » 45 »	
Zlata renta 103 » 50 »	
5% avst. renta 96 » 42 »	
Delnice narodne banke . . . 877 » — »	
Kreditne delnice 292 » 60 »	
London 10 lir sterlin . . . 121 » 90 »	
Napoleon — » — »	
C. kr. cekini 9 » 69 1/2 »	
100 državnih mark 8 » 78 »	

Listnica upravnitva. Nekaterim dolžnikom smo poslali terjatve; prosimo, da se na nje osirajo in pošljejo precej denar.

Poslano. *)

Iz Klanca v Istri 30. oktobra. — Naša letina je bila srednja, sudja ni bilo skoraj čisto nič, grozdja malo, turšice in krompirja še precej. — Najpristavim še, da so se prav zdaj izvršile nove zemljiške knjige za katastralno občino Ocizlo, kateri kataster šteje od 6 do 7 tisoč parcel-skih števil. Kataster je bil tako sisten i zmeden, da se je bilo bati dela začeti. Č. gg. Peter Roco c. k. sodnik iz Kopra in njegov pisar Franc Awačić sta knjige jako lepo vredila, za kar jima gre javna pohvala. — Skozi tri mesece, ko je delo trajalo, uredovalo se je izključljivo le slovenski, kar je prav in priznanja vredno.

*) Za takeve članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon vелеva. Uredn.

Hiša z vrtom na prodaj v Kadnu za le fr. 600. — Več se izve: Via Ferriera 323. III. nadstr. pri lastniku.

V najem se da hiša, z gospodar-skimi poslopi, zemljiščem, gostilnico in prodajalnic tabaka v Svetem, (Suta) pri sv. Tihu pri Komnu. Natančneje pove Opravništvo „Edinosti.“

Ne more se onim, ki na deželi stanu jejo, dovolj toplo priporočati. Naj vedno hranijo doma eno škatlico **švicarskih kroglic ekarja Brandi-a**, da pri naplo nastopivših overan (vetrovih, priti-sku krvi, boleznih na jetrin in žolču) mo-rejo to gotovo in nobeno bolečino prizade-vajoče domače zdravilo rabiti. Dobiva se škatljica po 70 kr. v vseh lekarnah.

Najboljši
papir za cigaretko
19-36 je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu
Sevari se pred ponarejanjem.

Pristen je ta papir za cigaretko le, ako nosi vsaki listek znakmo: „LE HOUBLON“ in doljno zavarovalno marko ter si-gnaturo.

500 AFEUILLES
FORMAT FRANÇAIS
Cawley & Henry
FAC-SIMILE DE L'ETIQUETTE
17 Rue Béranger à PARIS

Nič več kašlja

Prsni čaj
napravljen po lekarničarju

G.B. ROVIS
v Trstu, Corso 47

ozdravi vsak kašelj, še tako trdovrat-nen, kakor to spričujejo mnoga na-ročila, spričevala in zahvale, ki do-hajajo od vseh strani in pa uspehi prvih tuk. zdravnikov.

Ta čaj je sestavljen iz samih rastlin in čisti kri, ima dober okus in velja en zavoj za 3 dni 60 n.

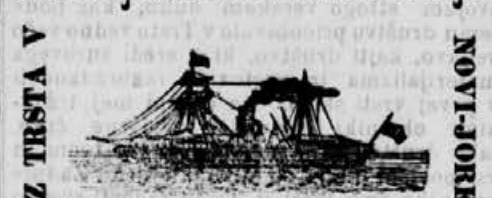
Omenjena lekarna izdeluje tudi pile za prestenje života in proti ma-dronu iz soka neke posebne rast-line, katerih uspeh je velik, posebno pri zaprtjem trupu, želodčnih bole-znih itd. in se lahko uživa o vsakem času brez obzira na dijeto. **Ena škatlja velja 30 sold.**

Plašter in tudi tinktura proti kurjim očesom in de-belej koži — cena 3 plaštrov za kurja očesa 20 soldov. — Ena steklenica tinkture 40 soldov.

Edina zaloga v Trstu v lekarni **ROVIS**, v Gorici v lekarnah Cristofaletti in Pontonli v Ajlovščini v lekarni Guglielmo. 3-11

V tej lekarni govori se tudi slovenski.

Medjunarodna linija

Iz Trsta v Novi-Jork naravnost.

Veliki prvotrazredni parniki te linije vozijo redno v Novi-Jork in vpremajo blago in popotnike po najnižjih cenah in z najboljšo postrežbo. 2-9

V NOVI-JORK. Odhod iz TRSTA.

Parnik „Bracdale“, 4200 ton, v 12. dan nov. „Surveys“, 3400 ton, v 30. dan. Popotniki naj se obrnejo na

J. Terkuile,
generalnega pasaznega agenta.
Via dell'Arsenale 13, Teatro Comunale
v TRSTU.

Kajuta za potnike 200 gld. Vmesni krov 60 gld. Zaradi vožnje blaga obrne naj se na **Emiliano d'Ant. Poglayen,** generalnega agenta.

TKANINE

za ženske in moške obleke
iz čiste trdne volne, za srednjevelicega moža:
3-10 metra za fr. 4-96 iz dobre volne
za oblačilo „ 8- „ „ bošlja „
„ 10- „ „ fine „
„ 12- „ „ prav fine „

peruviens iz najfinije volne v najnovejših barvah najnovejše za suknena oblačila za gosp. meter f. 2.

Črni krzni palmerston iz čiste volne za zimni paletot za dame, meter f. 4.

Potne pléde po f. 4, 5, 8 do f. 12. Jeden. Zelo lepa oblačila, hlače, vrhne suknje, tkanine za suknje in dežne plašče (tuffl), rašanina, komls, (grebenina), cheviots, tri-cots, suknjo za dame in biljare, peruviens, dosking priporoča

I. STIKAROFSKY
ustrojena 1866.

tvornička zaloga v BRNU (Brünn)

Uzori proslit. Ogledak za gg. krojače neproste. Pošiljatve s povzetjem čez f. 10 proste. Imam stalno zalogo suknja v vrednosti f. 100.000 a. vr ter se ob sebi ume, da mi v moji svetovni trgovini mnogo ostankov po 1 do 5 metrov dolžih preostaja; prisiljen sem tedaj kracice zelo znižati tvarihteni cenl razpečavati. Vsak razumen človek mora razvideti, da se od tako malih kosov ne-morejo pošiljati uzori, ker bi od kacic sto naročb prilik malju nič ne ostalo, in je torej zgolj sleparija, ako tvornice za suknjo ostankine prilike oznanjujejo, saj so v teh slučajih prililini odrezki od celih delov in ne od kraccev; namen takega postopanja je razumljiv. 20-19
Nepristni ostanki se zamenjajo ali pa se denar povrne.
Dopisovati se more nemški, magjarski, češki, poljski talijanski in francoski.

Negozio Vestiti fatti

«A LA VILLE DE MILAN»
Corso Nr. 10

Soprabiti in colori moderni	f. 12, 14, 18 sino 45
Vestiti fanta-ia	» 16, 18, 20 » 65
Vestiti neri da Saloni	» 32, 36, 40 » 75
Capotti neri da Saloni	» 10, 25, 30 » 55
Palatoti d'inverno	» 16, 20, 30 » 70
Calzoni neri da Saloni	» 6, 10, 14 » 16
Calzoni grevi	» 5, 8, 11 » 20

Ordinazioni per Vestiti fini di lusso e galanteria si eseguisceno prontamente. 7-10

C. k. priv. tovarna
L. Tedesko & C.
DUNAJ.

Tovarna v Požunu V Trstu Corso 709-2.

VELIKANSKA ZALOGA

popolnoma izdelanih oblek za gospode in spalnih suknj.

obleke za dečke in majhne otroke, plašče in obleke za deklice in otroke v najelegantnej in najnovejši modi.

Odlikovan na vseh svetovnih razstavah radi velike elegancie, solidnega dela in po-sebno nizke cene svojih izdelkov.

Vsa obleka je po najnovejši modi uprav za to izdelana iz najmodernejše robe, kakor pri vsem tem jako cene, akoravno fine in izvenredno fine vrste, vedno v vseh veli-kostih na razpolaganje, po čudno nizkej 10-24 stalnej tovariški cenl.

Filiala pri **Al. Eisenstädter** v TRSTU

Corso št. 709-2.

Tovarna v Prosnioah

Delniško društvo tovarne za izdelanje
Dinamita arlberškega
na DUNAJI.
Zastop in zaloga za Trst, Primorsko, Dalmacijo, Hercegovino in Levante pri
A. REYA & C. v Trstu.
Zaloga streljiva, prižigalne niti, orodje za kamnelom in rudnike. 6-12

VELIKA PARTIJA
ostankov suknja
(3-4 metre), v vseh barvah za cele moške obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostank.

L. STORCH v Brnu
tvarina (sukno), koja se ne bi dopa-dala, more se zamerjati.

VELIKA PARTIJA
ostankov preprog
(10-12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 380.

L. STORCH v Brnu
tvarina koja se ne bi dopadala, more 12-10 se zameniti.

Nič več črk iz kovine. — Odlikovan zavod.

E. FREISINGER v TRSTU.

Pečati iz vulganizovanega kavčuka.

Ksilografija — Galvanoplastika — Sterotipija — Mehanika.

Lloydova palača.

Uhod: Via Mercato vecchio št. vilka 4. Najviše v dovršenosti in komodnost

Premestljive črke iz kavčuka.

Ni več črk. izkovine

Dobe se izključivo le v odlikovanem zavodu E. Freisinger, Lloydova palača. Uhod: Mercato vecchio 4.